

REVISTA DE CATALUNYA

ANY I

BARCELONA, 15 DE MAIG DE 1912

NÚM. 7

La renovació doctrinal del Nacionalisme

EL NACIONALISME I EL FEDERALISME. = LA FÒRMULA
PRÀCTICA DEL NACIONALISME FEDERATIU.

Lo que he exposat en els articles anteriors, ¿vol dir que hagi d'esser indiferent al federalisme el principi nacionalista? Vol dir que li hagi d'esser igual que'ls Estats de la federació siguin nacionalitats, o troços de nacionalitats, o regions, o comarques, o províncies burocràtiques, o quadrícules geogràfiques, o agrupaments capriciosos? Això no.

El federalisme abstracte es una teoria neulida i xorca. Agafar un territori i tallar-lo de qualsevol manera, aplegant ciutadans i municipis sense altre criteri que'l d'un pacte purament arbitrari, esquinçant i trocejant les entitats vives que hi hagi, es un procediment absurd, estúpid. Es prescindir, no ja de la realitat, sinó de la raó.

S'ha de dir que'l federalisme espanyol ha pecat d'abstracte. Mes s'ha de dir també que en Pi i Margall es, dels federals d'Espanya, qui menys pecà en aqueix sentit. Molts federals, sobre tot en els primers temps del federalisme, veien el llur sistema únicament com una teoria filosòfica, i no s'adonaven que calia casar-la amb la viva realitat de les diferenciacions ètniques hispàniques. Així explica en Pi i Margall, en *Las Nacionalidades*, que molts correligionaris seus d'aleshores eren partidaris de formar la federació espanyola, no amb els distints agrupaments nacionals o ètnics, ni amb les antigues províncies o regions, sinó amb les províncies modernes, capricioses i artificials, creades per un Real Decret de l'any 1833. I en Pi Margall se declara favorable a la solució regionalista, avenint-se, emperó, pel moment, a l'altra solució o a una solu-

ció mixta, si l'aplicació integral del seu criteri havia de suscitar gaires dificultats.¹

El federalisme d'en Pi i Margall, que no prescindia de les realitats naturals, es essencialment nacionalista. El gran català defensà sempre, vigorosament, la llibertat de les nacionalitats oprimides. Pera ell, un poble dominat per la força té sempre el dret de revoltar-se, i esmentà la sentència llatina: *Adversus hostem æterna auctoritas esto*. I això, segons ell, no era sols conseqüència del principi nacionalista, sinó també del principi de la llibertat humana.

A la impracticable fórmula «a cada nació un Estat» del *nacionalisme naturalista*, cal oposar-hi la fórmula següent: «cada nacionalitat, o cada fragment distint d'una nacionalitat, o cada poble amb voluntat d'esser lliure (sigui o no una nacionalitat perfectament classificada com a tal), té dret a constituir un Estat, podent aplegar-se amb altres en la forma que li plagui o que convingui a cada cas». Aquesta darrera fórmula es, evidentment, menys categòrica, menys precisa, menys rotunda que l'altra, però molt més pràctica, molt més sòlida, molt més humana, molt més lliberal.

No pot negar-se, per altra banda, que encara que fos completament practicable, l'aplicació rigorosa de la teoria de les nacionalitats naturals se presentaria a certes objeccions. Aplicant-la, a ésser possible, en absolut, fent un Estat de cada nacionalitat

1) F. PI I MARGALL: *Las Nacionalidades*. Llibre III, cap. XVII. Cal advertir que aquí en Pi examina el cas d'una organització federal d'Espanya en mig d'un període revolucionari.

natural a tot arreu e invariablement i dividint el món en cledes tancades, no ens exposaríem a fomentar antagonismes i a crear barreres de raça? No dificultaríem la irradiació civilitzadora? Es clar que més odis fomenta l'unitarisme, l'opressió d'unes nacionalitats sobre les altres. Però la fórmula més amunt donada, fuig alhora dels dos mals. Aquesta qüestió la planteja en Pi i Margall en la seva obra magna: «Què convé més—hi escriu—: que aquarterem, per dir-ho així, les races, o que les barregem o confonguem? ¿Que separem els homes per les llengües que parlen, o que'ls unim i per aquest medi se compenetrin i enriqueixin tots els idiomes? Que dividim els pobles per les lleis que'ls regeixin, o que'ls agrupem i pels conflictes que de la diversitat surdeixen dintre d'un mateix Estat fem sentir la necessitat d'un sol dret...?»¹ No cal advertir que en Pi i Margall, al parlar aquí de barrejar i confondre, se refereix a l'unió en un règim autonomista i no a l'uniformitat en un règim unitari. Quin mal hi ha, en efecte, en que'ls alemanys, els francesos i els ita-

lians de la Suiça, en comptes de formar part d'Alemanya, de França o d'Itàlia, constitueixin tots plegats una Confederació ont la nacionalitat i els drets de cadascú són respectats? Al cap i a l'últim, la comunitat de sentiments i d'amors que pugui haver-hi entre homes d'una mateixa patria nacional o ètnica, també salta per damunt de les ratlles dels Estats.

Això no vol dir, ni crec que ho hagués volgut dir en Pi i Margall, que aquestes unions de nacionalitats heterogenies serveixin sempre la causa de la fraternitat humana i siguin sempre font d'harmonia. Sovint succeeix lo contrari; i veiem que la separació es la manera d'acabar les querelles. Aquest fou el cas de la Noruega i la Suecia, i es probable que les continues desavinences entre l'Hongria i l'Austria portin al capdavant a la llur separació. Tot això sens perjudici de que'ls Estats separats entrin, temps a venir, dintre noves i amples agrupacions.

A. ROVIRA I VIRGILI

El Nacionalisme i la qüestió social

DESDE ja fa molt temps vinc dedicant tota l'activitat que les meves forces me permeten a procurar que'l nacionalisme català faci via al compàs de les grans qüestions socials, que són avui indispensables en la vida de tots els pobles.

Jo crec que no hi pot haver moviment constructiu d'un poble, si aquest s'aparta del fons de la qüestió social, car el moviment proletari representa la nivellació de l'ordre econòmic com a única marxa progressiva.

Clamar contra una injustícia en l'ordre polític i oblidar totes les altres injustícies en l'ordre social i econòmic que ha vingut sofrint el poble, es oblidar un dels devers més sagrats que deu l'home complir, si no vol caure en el ridícol d'una absurda paradoxa.

Preocupar-se per una llibertat essencialment moral, pera oblidar aquella altra llibertat indispensable, i que no pot l'home sostreure-se'n per esser ella l'element material de vida, es anar a la negació

de tot principi racional i lògic, en la qual mai deu haver de caure aquell que sent desitjos d'una bella vida.

Que la societat humana està avui desequilibrada i que fa via entre errors i negacions absurdes, res ho demostra més que aquest malestar continu, que de tant en tant s'exterioritza en actes de més o menys violència portats per l'egoisme dels de dalt, enfront la miseria dels que'n sofreixen les conseqüències.

Si veritablement un dia se va aixecar el crit de que l'emancipació dels proletaris havia d'esser obra d'ells mateixos, no crec, al meu entendre, un absurd, que aquesta emancipació sigui obra també de tots els homes.

L'emancipació proletaria no ha vingut a significar mai una enveja ni un odi, sinó que ha estat un sentiment de fonda i humana justícia.

No ha vingut mai de la vida a voler arrencar un privilegi que disfruta avui una part de la societat humana, amb l'intent d'una transmissió de poders injustificable en humana cosa, sinó que es ella

1) F. PI I MARGALL: *Las Nacionalidades*. Llibre I, cap. XII.

l'afirmació de principis jurídics basats en l'igualtat social i econòmica, com a penyora de pau i amor entre'ls homes.

Així ben clar ho deien els estatuts de la Internacional: «Els esforços dels treballadors pera conquistar la llur emancipació, no han d'anar a constituir nous privilegis, sinó a establir pera tots els mateixos drets i els mateixos devers.»

Això solament es ja una garantia de que les lluites socials, en principi i en fi, no van encaminades a la destrucció com molts suposen, sinó que tenen elles una base d'inclinació humanament constructiva, que assegurí a l'home el dret indiscutible a la vida, que desde que'l món es món se ve pledejant, i que no ha lograt mai el tribunal de la consciència humana resoldre en definitiva.

En la nostra Catalunya, aont la vida del treball es tant intensa, cal també legislar sobre aqueixa qüestió, i cal fer-ho com a justícia, pera resoldre totes aquelles qüestions que en moments donats interrompen la vida ordinària.

Caldría, pera fer alguna cosa en aquest sentit, oposar una força superior a la força que'l capital emplea pera imposar la seva supremacia en totes les qüestions que's debaten en la vida general dels homes.

Sempre l'influència del capital se deixa sentir, oposant-se a tota noble iniciativa que tendeixi a normalitzar la vida en l'ordre social i econòmic, pera establir aquells principis absoluts del dret a la vida.

El capital s'ha marcat un fi, i amb ell justifica els seus actes com a medi pera lograr-lo, i la seva via es la negació de tot sentiment i amor, perquè amor i sentiment no pot haver-n'hi, quan la set de posseir inclina l'home a considerar com a raó tot lo que pren base en l'acumulació de força. Sempre hem vist que allà ont la força impera, es inútil tota acció harmonitzadora. La força vol vassalls, i el vassall sols té una missió: obeir. L'acció d'obeir, quan se tracta d'home a home, es denigrant; pera obeir, hi ha d'haver qui mani; manar vol dir poder; poder es força quan se tracta de privilegi social, i aquest privilegi, basat en la classificació de superior e inferior, es en principi l'acció propulsora d'aquestes lluites antagòniques que constantment esclaten en la col·lectivitat humana.

Es rebeldia el no obeir? Tal cosa significa quan se tracta del no compliment d'una disposició de llei establerta i respectada per un poble; però molts cops el no obeir, quan se tracta de lleis absurdes i denigrants, es un acte d'heroica energia i fonda dignitat ofesa.

Les lleis deuen haver d'esser el llaç fraternal que

uneixi els homes, la gufa i disposició harmoniosa en mig les passions que sols aborten odís que malsanen l'atmosfera que envolta la societat humana.

Les lleis que avui regulen la vida social dels homes, no són molt a propòsit pera ser respectades; se veu en elles una tendència parcial de classe determinada, són lleis exclusivistes que fan del món un caos impenetrable aont mai la llum de la raó logra descobrir l'enigma en que s'envolta.

Pot trobar-se'l remei en aquest malestar?

No soc dels més optimistes en creure que sí, però sí crec que pot atenuar-se.

El remei absolut pot esser obra del temps; pot venir impulsat per les transformacions continues a que'l món està subjecte. Res més evident que les coses marxen a la perfecció, i que es inútil que l'home intenti interposar-se a tota acció natural, quan, com a obra del temps, li està destinat modificar-se.

Jo crec que tots els organismes de força col·lectiva, que en un sentit o altre esdevenen forces lluitadores, tenen dever d'esmerçar una part de les seves energies en procurar que les lluites existents avui entre'l capital i el treball, no siguin una pertorbació i un desequilibri de la vida, a pesar de que dugues coses antagòniques, es difícil que s'harmonitzin.

¿Pot el nacionalisme català, en les seves lluites de reivindicació de la personalitat catalana, impulsar també'l moviment d'emancipació social i econòmica?

Es delicada la contesta; no obstant i això, intentarem donar-la en algún altre article, ja que'l present s'es allargat una mica massa.

AGUSTÍ PEDRET I MIRÓ

LES NOSTRES MILLORES

Desde'l número pròxim la REVISTA DE CATALUNYA augmentarà considerablement el seu text, donant major amplada i major llargada a les seves columnes. D'aquesta manera obtindrem — sense comptar l'adopció posterior d'un tipus de lletra més petit en algunes seccions — un augment d'una tercera part de la cabuda actual.

Al mateix temps substituïrem el folletí setmanal per cupons, amb la colecció dels quals podran obtenir els nostres subscriptors i lectors obres i fascicles gratis i d'altres amb una gran rebuixa de preu.

La nostra publicació quedarà, doncs, notablement millorada.

Un coloqui d'Erasme

En el nostre número anterior donàvem un interessant fragment de les notes preliminars posades per l'ilustre Pin i Soler a la seva traducció catalana de la segona serie dels *Coloquis Familiars* d'Erasme. Avui donem un fragment d'aquests:

A PUNTA DE DÍA

O SÍA: DE LA BONA COSTUM DE LLEVARSE DEJORN PERA ESTUDIAR I PERFECCIONAR-SE

NEFALI. — També confessaràs que pera instruir-se no hi ha hores més propícies que les hores matinals, quan el Sol, aixecant-se, dona vigoria a les potencies dissipant les exhalacions malsanes del ventrell, que com es conegut, emboiren el sojorn de l'ànima.

FILYPNU. — No ho contradic.

NEFALI. — Fes, doncs, el compte de tot lo que podries aprendre durant eixes quatre hores perdudes dormint intempestivament.

FILYPNU. — En efecte.

NEFALI. — Sé per experiència que val més pera l'estudi una hora del matí, que no pas tres hores postmeridianes, i això sense cap mena de fatiga pel còs.

FILYPNU. — També ho he sentit a dir.

NEFALI. — Reflexiona, si fas el compte de les hores que perds cada día, el total que representen.

FILYPNU. — Un total respectable.

NEFALI. — L'home temerari que dissipa l'or i les pedreríes es tingut per pròdic i se'l posa en tutela. Creus tu que'l qui malgasta béns més preciosos no es més culpable?

FILYPNU. — També m'ho sembla, judicant raonablement.

NEFALI. — Vull repetir-te les paraules de Plató: no hi ha res de més bell, res de més amable que la Sapiència. Si fos una cosa visible pels ulls corporals excitaria un gran amor.

FILYPNU. — Sí; però es invisible.

NEFALI. — A la vista material, ho concedeixo; però no per l'ànima, que es la part més sublim de l'home. I ont se produeix un gran amor deu sentir-se un pler inefable.

FILYPNU. — Lo que dius es molt verosímil.

NEFALI. — Compara, doncs, eixa voluptat que es el dormir, una imatge de la mort, amb el pler intens de vetllar perfeccionant-se l'esperit.

FILYPNU. — S'han acabat les nits de disbauxa! Vull perdre la costum de tant dormir.

NEFALI. — Qui perd lo que es vergonyós per lo que es honorable, lo que es vil per lo que hi ha de més preciós, fa sempre un bon negoci. Es útil, doncs, perdre plom pera baratar-lo amb or. Les hores de la nit són les qui la natura consagra al dormir: el Sol, a l'aixecar-se rutilant, crida tots els sers a un renovell de vida, l'home principalment. Els qui dormen, diu Sant Pau, dormen de nit, i els qui s'ubriaguen, s'ubriaguen de nit. Quina vergonya, quan tots els sers animats se desensonyen al llevar-se'l Sol, alguns fins abans, quan l'elefant en

son Orient adora'l rei dels Astres, veure un home dormint mentres tot viu! Quan els raigs daurats del Sol illuminen ton jaç, no't sembla que't fa càrrecs per ta pigricia? Insensat, sembla dir-te, que perds voluntariament el temps més bell de la vida! No resplendeixo per que dormis; sinó per que t'ocupis en tasques virils. Les llums no s'encenen pera dormir, sinó pera treballar noblement, i tu, davant la meua llum encesa, més radiant i bella que cap altra, tu no fas més que roncar!

FILYPNU. — Hermosa declamació!

NEFALI. — Més veritable que bella; i digues, no deus ignorar aquell dictat tant just d'Hesiod: «quan la bossa es vuida es massa tard pera estalviar»¹.

FILYPNU. — Prou el conec, però de totes maneres hem de reconèixer que mai el vi es tant bo com a l'acabar-se la gerra.

NEFALI. — Lo qual no obsta pera que en la Vida les primícies ne sien la part més bella.

FILYPNU. — En això tens raó.

NEFALI. — I que en el día, les primeres hores sien lo que la joventut es a la vida.

FILYPNU. — Me sembla que sí.

NEFALI. — Quin tresor pot comparar-se a la vida humana?

FILYPNU. — Ni els tresors de Persia.

NEFALI. — No odiaries vehement al qui per medis fellons volgués escursar-te uns quants anys de vida?

FILYPNU. — Tractaria de tollir-li la seva.

NEFALI. — Són, doncs, llur propi enemic els qui voluntariament s'abrevien l'existència.

FILYPNU. — Ho confesso; però no deu haver-n'hi.

NEFALI. — Que no n'hi ha? Me sembla que no fan altra cosa tots els qui són com tu.

FILYPNU. — Hermoses paraules!

NEFALI. — Óptimes! Recapacita, doncs: No't sembla que Plini té raó quan diu: «la vida es una vetlla i viu hores més nombroses aquell que'n consagra una major quantitat a l'estudi?» El somni es una mena de letargia, se'l fa pervenir dels Inferns i Homer l'anomena germà de la mort². Aquells, doncs, que viuen sots el jou de la sòn, es com si no fossin entre'ls vius ni entre'ls morts... més aviat entre'ls morts!

1) *Sera in fundo parsimonia...* ve a ser: quan la bossa es vuida inútil estalviar.

2) *Somnus mors quædam.* Homer deia que'l dormir era cosí germà del morir. Ciceró, en les Tusculanes, diu: *somnus imago*.

El mirador de la Rambla

HEUS-AQUÍ'ls nivelladors barrets de palla, i els femenins trajos clars, i els tramvies oberts, i els senyors grassos que's descorden l'ermilla, i la cervesa gelada, i les barraques multicolors de les platges; heus-aquí l'estiu que arriba. Jo confesso sentir aversió per l'estiu, que fa suar les mans i ens roba l'encís dels capvespres de la Rambla. Jo crec també que l'estiu descaracteritza la Rambla amb la perllongació escandalosa del dia i amb les nits estiuenques del Paral·lel i del Parc. Es com si també la tanquessin la Rambla, a l'igual que'ls pisos que's deixen per els xalets marítims i les torres montanyenques. Fugen els adinerats, els estudiants, les amoroses, les famílies dels que tenen despaig, els buròcrates — aquests no's tenen d'oblidar mai d'ençà que en Cambó'ls declarà predilectes de la pàtria — que demanen llicència; els artistes que abandonen el teatre ciutadà per el de les *tournées* rurals, i no restem aquí més que aquells que no valem en la vida més que de tres a deu pessetes diàries.

Per això tenim d'aborrir l'estiu, per enemic de la Rambla i perquè es l'estimat de la plebs — l'alta i la baixa plebs — que's posa, mentres dura, en mànigues de camisa, sense que ningú tingui res que dir, pera menjar enciams abominables. No en và se'm representa com un senyor obès i suat, en mànigues de camisa, i aquesta oberta indecorosament. Se venta amb un vano de palma, i de tant en tant, beu a galet d'un cantí negre, que sua menys que la seva calva. S'entreté balancejant-se amb pausa i ritme en un balanç i llegeix *La Vanguardia*, que, quan fa una bacaina, li cau entre les cames, ofegant amb les seves mil i una fulles a un gat negre, decoratiu acompanyant del senyor Estiu.

Lo més torturador de l'estiu es que'ns representa tota l'intrencable monotonía de la vida. Hem sortit al jardí de l'Ateneu i ho hem trobat tot com l'any passat, com ho trobarem l'any que ve. Les mateixes penyes xuclaven la fresca dolçor dels mateixos refrigerants; els mateixos senyors llegien en llocs idèntics l'eterna il·lustració; rac-rejaven les granotes en el brollador i uns intel·lectuals, com cada estiu, les perseguïen amb la fitora. Hem visitat la platja. Se redreçaven ja'ls pabellons dels banyes. Dintre de pocs dies veurem els banyistes de tota la vida, les cases s'arranglaran com una decoració immodificable i la mar apareixerà igual a una mar artificial, amb les mansoïes onades amb que'l deixarem a l'iniciar-se'ls frets. A l'hivern, per aquesta platja, un dia acampaven uns gitanos, o comentava una parella el petó etern i enorme de la terra i la mar, o corrien uns lladres de cotó o de ferro, o cantava el naufragi el seu dolor. Era l'hivern, espiritual i multiform, passional i aristocràtic, l'hivern amb els seus reculliments i les seves batalles. Ara l'estiu fa de la platja una fira democràtica, ont la multitud, després d'oferir a la poesia del mar la seva ronya, menja musclos.

Ja sé, ja sé que'l déu Pan toca la seva flauta de

canya per les vinyes; però ja sabeu, amics, que'l pobre déu Pan no es més que una figura poètica de Jocs Florals.

Hem estat justos amb l'Eugeni d'Ors, però no ho hem estat amb en Prudenci Bertrana. I el cas Bertrana té tanta gravetat com el cas Ors.

En Bertrana presenta la seva novel·la *Josafat* al concurs del premi Fastenrath. Es una novel·la originalíssima i forta, ben catalana. L'Ors hi oposà *La Ben Plantada*, que no fou considerada com a novel·la, i *Josafat* quedà amb una sola novel·la rival, *Pilar Prim*, del senyor Narcís Oller. Tres jurats se decantaven per l'Oller i els altres tres per en Bertrana. Era inevitable l'empat, i pera evitar-lo, algú proposà que s'esperés l'arribada del doctor Vogel, president del jurat. Però el doctor Vogel estima molt les obres d'en Bertrana. ¿No era, doncs, probable, que's decantés per ell? I si era aixís, ¿no resultava inevitable'l triomf d'en Bertrana? Els amics de don Narcís Oller presentaren un obstacle. El doctor Vogel se trobava fora de Barcelona. Els amics d'en Bertrana respongueren: «Esperem-lo. Donarem el veredicté complet, menys el premi Fastenrath. Al doctor Vogel, com a alemany, se li deu aquesta atenció.» Inútils foren aquestes oportunitats i corteses raons. Se votà, triomfà don Narcís Oller, per haver-se distribuït els tres vots favorables an en Bertrana entre el *Josafat* i *Naufreus*, i l'endemà, amb prou temps pera haver-se fet lo proposat, arribava el doctor Vogel. Però hi va haver més. Els amics de don Narcís Oller digueren que, cas d'esser d'ell el premi, renunciaria al seu valor, unes siscentes pessetes. Ho ha fet el senyor Oller?

Coses de Jocs Florals? Sí, però també l'aixafament sistemàtic, per totes les pretèrites glories, de les joventuts literàries. El senyor Oller no's resigna al seu llicenciament i els seus amics creuen que encara se li pot tributar un homenatge a costa de les fams que naixen. Hi havia un home amb el qual la lluita era impossible, en J. Ruyra, i se'l nomenà pera'l jurat, evitant així la seva oposició. Restava en Bertrana, excluit l'Ors, i s'apel·là a totes les torpes habilitats de la diplomàcia florolesca. En Bertrana, ademés de la seva joventut, presentava la seva heretgia. Triomfaren, doncs, per igual, l'estimació per les velles febleses i els escrúpols religiosos.

La Rambla diu a cau d'orella aquestes i altres saboroses narracions. Són veritat? Són falses? Fins se diu que don Narcís Oller renunciarà a la quantitat del premi Fastenrath, pregant que les siscentes pessetes siguin aplicades a misses pera la salvació de l'ànima d'en Josafat, el campaner de la novel·la d'en Bertrana.

MARIUS AGUILAR

Les negociacions anglo-alemanyes

QUINA SERÀ LA SORT DE LES COLONIES PORTUGUESES?

L'anunci del nomenament del baró Marshall pera'l lloc d'ambaixador d'Alemanya a Londres, atreu en aquests moments l'atenció de la gran premsa i de l'opinió pública europea.

Aquest nomenament sembla desde ara segur. No fa gaire més d'una setmana que un diari del *Zentrum* alemany anuncià la nova com a probable. Avui sembla tant segura, que àdhuc s'arriba a afirmar que'l baró Marshall anirà a ocupar desde'l mes de juny el seu lloc d'ambaixador a Londres.

LA MISSIÓ DEL BARÓ MARSHALL

El baró Marshall, que es considerat com el diplomàtic més hàbil de l'Alemanya, reemplaçarà a Londres al comte Wolff Metternich, i continuarà amb sir Edward Grey les negociacions anglo-alemanyes, que tindran certament en la política europea una repercussió molt més important que les negociacions franco-alemanyes i que la mateixa guerra itali-turca.

Les negociacions anglo-alemanyes començaren amb el viatge que lord Haldane, el ministre de la Guerra anglès, va fer darrerament a Berlín. Aqueix viatge s'efectuà, segons s'assegura, per indicació de Guillem II.

UN PROJECTE DE CONVENI ANGLO-ALEMANY

Les converses que'l ministre anglès sostingué amb els homes d'Estat alemanys, donaren per resultat un projecte de conveni segons el qual aqueixos homes d'Estat alemanys farien tot lo possible pera atendre's a la llei naval revisada per última vegada en 1908 i s'acontentarien amb executar el programa de construccions que hi està anunciat.

Ademés, se reconeixien els interessos especials de l'Anglaterra en el golf de Persia. En canvi, l'Alemanya obtindria d'algunes cessions de territori a l'Àfrica: Zanzíbar i la badia de Wallfisch.

Sembla que lord Haldane era més aviat favorable que altra cosa an aquesta proposició; però'l gabinet anglès, després d'una discussió detinguda, trobà que l'Anglaterra compraria al preu de territoris importants una simple promesa i un reconeixement

d'interessos que sols pot tenir valor i raó d'esser signat pel propietari llegítim: la Turquia.

Però no per això volia l'Anglaterra donar com a rompudes les negociacions amb l'Alemanya. Plantejà altre cop an aquesta, habilitssimament, la qüestió de l'avinença sobre'ls pressupostos, per medi del discurs sorollós que a les darreries de febrer mister Winston Churchill pronuncià a la Cambra dels Comuns.

L'Alemanya no volia saber res per aquesta banda. Cercava abans de tot i sobre tot, concessions colonials. El govern de Mr. Asquith, pel seu costat, si bé estava decidit a no agrir les seves relacions amb l'imperi rival, tampoc volia fer sacrificis materials que serien molt mal acullits per l'opinió pública anglesa.

UNA SOLUCIÓ

S'estava, doncs, dintre d'un carreró sense sortida. I se tracta de sortir-se'n posant en vigor el tractat anglo-alemany de 1898 sobre les colònies portugueses, *sense lesionar la sobirania de Portugal*.

Aqueixa es al menys la tesi acceptada pels grans orgues de la premsa d'Anglaterra, d'Alemanya i àdhuc de França.

La *Pall Mall Gazette* precisa la manera com serà posat en vigor; sembla que's tracta de la creació d'esferes d'influència comercials, pera l'Alemanya i la Gran Bretanya respectivament, en les colònies portugueses, sota la sobirania de Portugal.

Aqueix sistema d'esferes d'influència alemanya i britànica s'aplicaria a territoris de l'Àfrica oriental i occidental d'una superfície de tres quarts de milió de milles quadrades.

Se creu que es amb l'intent d'arribar an aquesta avinença que s'ha nomenat ambaixador a Londres al baró Marshall.

Admetent per un instant que'ls propòsits atribuïts a l'Alemanya i a l'Anglaterra siguin exactes, es evident que per llur realització Portugal perdria de fet les colònies de l'Àfrica oriental i occidental, especialment l'Angola i el Mozambique. En efecte, *l'influència comercial* de les dugues potències rivals provocaria inevitablement, tard o d'hora, incidents. Pera defensar llurs interessos, l'Anglaterra o l'Alemanya, o tots dos països alhora, sostindrien que Portugal no disposa de medis suficients i els

defensarfen ells mateixos. Aleshores se produiria l'influència política, àdhuc l'intervenció armada, que *devindria* necessària, i Portugal se trobaria desposseït de les seves colònies per aquest mètode llarg i tortuós, però segur.

LES DECLARACIONS D'ALFONS COSTA

L'Alfons Costa ha declarat darrerament, amb ocasió del seu passatge per París, que desde'l moment que Portugal es l'aliat de l'Anglaterra, el tractat anglo-alemany de 1898 — si existeix — seria la millor salvaguarda pera Portugal, puig en Costa no preveia ni podia preveure una repartició de les colònies més que en el cas de desaparèixer Portugal com a Estat o de voler vendre les seves colònies, cosa que no està pas en l'intenció dels republicans portuguesos.

En Costa era lògic. Parlava inspirat pel simple bon sentit. Però probablement no comptava ni amb les cobejances de l'Alemanya, que ja fa molt de temps que duren, ni amb els desitjos de l'Anglaterra d'arribar a una intel·ligència amb la seva rival, *sense veure-s per això obligada a fer sacrificis materials*.

QUÈ FARÀ L'ANGLATERRA?

Nosaltres ens guardarem prou d'afirmar que l'Anglaterra trairà'l seu aliat, Portugal; però estem impacients per saber la resposta que sir Edward Grey donarà a la pregunta que li serà dirigida a la Cambra dels Comuns «a propòsit de l'arranjament relatiu a les colònies portugueses que's discuteix actualment».

EL RESULTAT DE L'«ENTENTE» ANGLO-ALEMANYA

Les negociacions anglo-alemanyes inquieten força els esperits que segueixen amb atenció el moviment de la política internacional. Alguns afirmen que faràn trontollar la *Triple Entente*, altres que desplaçaran l'eix de la política europea.

Seria imprudent pronunciar-se sobre aquestes hipòtesis. Però seria també imprudent no seguir amb una atenció sostinguda el curs de les negociacions, el resultat de les quals pot ésser fecond en conseqüències i menaçar els interessos d'un petit poble sacrificat als grans capitalistes d'Anglaterra i d'Alemanya.

A. FABRA I RIBAS

París.

Periódics & Revistes

LO QUE SIGNIFIQUEN «ELS SEGADORS» (*El Poble Català*)

Discussint amb *El Diluvio* sobre si deu o no cantar-se *Els Segadors*, escriu l'orgue del nacionalisme republicà:

«Mai l'hem reprovat el cant d'*Els Segadors*. Sempre li hem rendit els honors a que'l fa digne l'ésser, avui per avui, l'himne nacional dels catalans. Lo que hi ha es que nosaltres no donem un valor pretèrit, històric, a *Els Segadors*, sinó un valor actual, viu. La lletra no té cap importància, i reconeixem que resulta anacrònica. Tot cantant-los, no pensem en aquell gran comte d'Olivars que sempre burxava l'orella al rei contra Catalunya, sinó en la situació d'inferioritat i de servitut que s'ha fet a la pàtria nostra i en els anhels de llibertat catalana que'ns arboren les estranyes.

Els Segadors que avui cantem tenen ben poc que veure amb 1640 i amb 1714. Representen pera'ls nacionalistes catalans la brava voluntat d'assolir la llibertat de la pàtria, sense abdicacions i sense humiliacions. Volen dir que, si alguns catalans estan ajupits i conformats, d'altres n'hi ha que, sentint el pes i el neguit de la dominació centralista, se redrecen altívolament, entre l'ira dels enemics i l'espant dels semi-amics temorencs.»

M. FAGUET I EL VERS LLIURE (*Revue de Paris*)

El conegut escriptor francès M. Emile Faguet parla als lectors de la *Revue de Paris* del poeta M. Francis Vielé-Griffin i del vers lliure.

Heus-aquí la definició que M. Faguet dona del principi dels *vers-lliuristes*:

«El principi dels *vers-lliuristes* es, me sembla, un principi que ells no acceptaran pot-ser ni en el fons ni en la forma, però que crec es el següent: el pensament segrega el seu ritme com la tortuga segrega la seva closca, i hi ha casos en que un pensament segrega un ritme molt rígid, casos en que en segrega un que es molt flonjo i que així ha de quedar, i casos en que, en quant a ritme, el pensament es de tal naturalesa que no'n segrega gota.»

Per lo que toca a la poesia de M. Vielé-Griffin, M. Faguet no la diferencia gaire de la prosa. Diu:

«Es prosa pura: ni tant sols es prosa musical. I bé! es que convenia que fos prosa.»

Segons M. Faguet, un autor que hagués volgut escriure lo mateix en alexandrins, hauria donat a l'orella la mateixa impressió de prosa.

SUB-MARINS, AEROPLANS I NAVILIS DE GUERRA (*The Times*)

Amb motiu de les maniobres navals angleses que estan realitzant-se, escriu el gran diari anglès:

«Entre'l sub-mari invisible llançant a curta distància sota l'aigua torpills destructors, i l'aeroplà, difícil de tocar, deixant caure bombes, el navili de guerra de l'avenir trobarà pot-ser la seva supremàcia seriament compromesa... Però aqueixes són qüestions de l'avenir. Ara per ara, l'eficàcia de la nostra marina es la millor garantia que podem tenir pera resoldre com cal els problemes plantejats quan sigui hora de resoldre-ls.»

Poetes catalans d'ara

Apeles Mestres

(DE LA COLECCIÓ INÈDITA NITAGUES)

NIT DE FERESA

*La nit es negra, xafogosa i muda.
Una angoixa mortal
palpita en el jardí. — Feixucs els núvols
emmortallen l'espai.*

*Ni un halè d'aire! ni un estel!... La terra
fa baf de tempestat.
El vell jardí no dorm; arbres i plantes
s'adrecen esperats.*

*Sols ressonen mos passos en l'arena
que cruix carrisquejant;
i al traspasar les branques m'esgarrapen
com volent-me aturar.*

*El lligabosc ses espirals florides
entrelliga al meu braç;
i em toquen amb ses fulles, com dits trèmols
les palmes cimbregant.*

*Fins l'aranya, perduda en les tenebres,
extén de part a part
del caminal ombriu, fils invisibles
per entrar mon pas.*

*Tot té por, tot tremola, tot suspira;
tot me diu baix, molt baix:
«No'ns deixis sols! la nit es negra!... Queda-t!...
No es cert que't quedaràs?»*

NIT DE PLUJA

*Com salten, com dringuen
les gotes de pluja!
Com dringuen i salten
damunt de les fulles!*

*No són gotes d'aigua
les gotes de pluja,
són coses que canten,
que alegren i punyen;
són flors que acaronen,
són versos, són música.*

*Són versos que parlen
de somnis que fugen,
d'esperances mortes,
d'ilusions perdudes.*

*Són notes que canten
les joies més pures,
les penes més fondes,
les hores més llunyes.*

.....

*Són fades benèfiques
les gotes de pluja
que dringuen i salten
damunt de les fulles.*

NIT D'INSOMNI

*Ignoro quin'hora es. Sols sé que glaça
que encara es negra nit
i que xiula i rugeix la tramontana.
Ah, que bé s'està al llit!*

*La campaneta del convent més pròxim,
amb compàs somnolent
va tocant... a matines, tal vegada,
entre'ls rugits del vent.*

*Amb els ulls aclucats me sembla veure
les monges mentrestant
abandonar el llit i a les palpentes
baixà al chor badallant;*

*I en la gran gelador de la nau vuida
cantar, en mal llatí
—i amb veu de nas— per fer-se així agradables
al Déu principi i fi;*

*al Crèador que fa milions de segles
creà milions de móns
amb tants milions de sers... perquè's devorin
amb altres tants milions.*

APELES MESTRES

Prosistes catalans d'ara

Prudenci Bertrana

CROQUIS D'ESTIU

TOTS els banyistes estaven aplegats en el gran saló del balneari. Era a la tarda, després de dinar, quan a fòra'l sol petava en els gresers de l'entorn, convertint la montanya en una fornall immensa. En els plàtans d'enfront cantaven les cigales. La mandra de la digestió i la mandra habitual tullien més an aquells tullits, que ho eren tots sense excepció, car l'aigua de l'establiment era una aigua calenta, bona pel reuma i la feridura, pels ossos fòra lloc i pera acabar de soldar els romputs que no acabaven de soldar-se.

En sofans, en gronxes, en cadires de braços, a la mitja llum que deixaven transpuar els estors tirats, dormitaven els malalts amb la resignació del que sab que res ha de venir a distreure'l d'aquell aburiment cotidià, d'aquell badallar crònic, d'aquells llims perdurables. El lloc no era de moda: no hi havia ni jovent, ni festes, ni riures, ni diversions. Lluny de poblat, sense contorns agradosos, sense fonts, sense ombres, sols hi acudien els verament necessitats de remei, els tristos, els que no tenien ni un parent jove pera encaminar-los a altres caldes més somrientes. La gent aquella en tenia prou amb uns quants pams d'enrajolat pera arrocegar llurs membres inútils, llurs comes rígides, llurs peus inflats.

Tenien fe en l'aigua i no esperaven res. Obefien la campana, la petita i alegroia campana, que'ls senyalava amb precisió l'hora del bany i les hores dels àpats, i a la vetlla sofríen amb paciència el concert reglamentari que'l pianista de l'establiment els dedicava, rublert de peces sentimentals i de planyívoles melodies, car l'administrador, home d'envejable discreció, no permetia altra música. I el pianista, jove de disposicions diverses, que al matí era cambrer, al migdia majordom, a la tarda cotxer i a la nit artista, capia la raó de lo manat, se feia càrrec de la caritativa intenció de l'administrador, que no volia excitar amb música bellugosa els moviments impossibles dels tristos xacrosos.

Era a la tarda. En el gran saló del balneari tots els banyistes hi eren aplegats, quan unes rialles

i unes veus fresques interromperen les sòpites converses i l'endormiscament d'alguns que's miraren amb ulls enrodonits d'extranyesa.

Dues verges de pell bruna, roges, suades, amb capells de palla adornats amb flors boscanes, i calçades amb blanques espadenyetes d'excursionista, entraren fent un salut amable i graciosíssim. El pianista les acompanyava, somrient amb suficiència, satisfet de la missió que li era confiada; la de mostrar-ls-hi lo millor del balneari, entre lo que ell hi incloïa aquell piano amb el qual sabia fer tantes meravelles.

Per la sala passà com una alegre revifalla: quelcom d'insòlit anava a esdevenir. Els malalts redreçaren llurs testes, com vells llebrers encadenats ensuamant el pas d'una cavalcada que retorna d'una victoriosa cacera.

Un arpegi diàfan, precis, segur, viu i arrobador, deixà espaumats els pobres banyistes. La més jove d'aquelles intruses passava sos dits aristocràtics per sobre les tecles de l'ensopit piano, acostumat a l'enfigaçament continu de les romances cursis.

Lo insòlit esdevingué. Les orelles indoctes d'aquells burgesos llastimosos en restaren admirades; llurs esperits, també baldats com llurs membres, foren sotraquejats sens mirament pel doll de notes que repercutien a voltes com martellades delirants i morien més tard en una afelpada i voluptuosa cadencia.

Ningú sabia de qui eren ni d'ont venien aquells excelsos deliris que interpretava la bella desconeguda. I l'instrument, sota ses mans, blasfemava, llançava crits de passió folla, entonava himnes al món i a la vida, pregava amorosit, pidolava ardentment, reia amb bogeria, xisclava amb desvergonyiment de bacant, xiuxejava pureses de verge enamorada, sospirava, làs, amb eròtic anhel, reproduïa murmuris de fontanes, d'oretjols, de salzaredes, de coses impalpables que passen per la terra amb aleteig d'insomni.

Els pobres oients acotaven la testa sentint-se vençuts, acovardits, endevinant que sobre d'ells

corria quelcom vivificador, un vèrtig de misteri que ells mai havien pressentit fins an aquella hora.

I la joveneta triomfanta mirava a l'entorn amb lluminosa commiseració, i recomençava la música amb una mena d'ardor caritatiu, com si ella sola tingués el poder de ressucitar aquell munt de desferres humanes, aquells còssos que tenien ja l'immobilitat atterradora de la mort...

Allò durà, durà; incansable, la gentil pianista s'era també ubriagada...

Quan finí, un silenci imponent regnà en la sala. Mes de sobte els pobres paralítics, amb viva insistència, impacients com nins, amb llurs veus mates i esquerdades demanaren un vals.

En llurs mirades s'hi veia un brillejar d'adolescència.

— Un vals, un vals!

Era entenedidor. El vals sonà amb un ritme lent, voluptuós, senyorial. Allavors se vegeren peus inflats dins les enormes sabates de panyo, que

intentaven imitar les gracioses rellicades dels destres balladors; mans deformes que amb els dits retorts pel reuma colpejaven el braç encoixinat de les butaques; croces suades i lluentes que amb somort pendolejar marcaven el compàs enervador; testes decrepites, blanques de cabell, que's balancejaven serioses amb els ulls clucs simulant un deliqui impossible; i cames sense muscles, atrofiades i mortes, que's saccejaven amb extremituts nervioses, fent cruixir les articulacions com esquelets que dancen en un espectacle macàbric.

I tots somreien bonament com els albats deuen somriure en els llims, i tots sentien que aquell dia havia tingut un encís imprevist i que'l recordarien cada tarda, quan el sol arroentés els gresers de l'entorn, quan les cigales cantessin en els plàtans d'enfront i quan l'ensopiment cotidià vingués a endormiscar-los en llurs setials d'invàlids.

PRUDENCI BERTRANA

ELS HOMES I LES COSES DE CATALUNYA VUTATS PELS NO CATALANS

Fragment d'un article sobre en JOSEP CLARÀ, publicat per Monsieur G. A. Denis a la revista de Bruxelles Thirse

Mentres escric això, tinc davant, lluminoses i amb ritme de dansa, dugues dónes que caminen, sostenint-se, amb pas harmeniós, per aqueix país de l'ideal de que abans parlava.

Es un bronze; se titula *La Cadencia*. Josep Clarà ha fet aquesta obra.

En Josep Clarà es un d'aquests mestres que semblen no tenir patria. A París, ont treballa, es el més gran dels esculptors. A Roma, a Bruxeles, a Madrid, sorollosos triomfs han provat que'l seu geni troba la més gran admiració a tot arreu. Fa pocs dies vaig rebre un periòdic d'Amsterdam: *Het Nieuws van Dag*, en el qual l'eminent crític G. H. Marius diu amb motiu de la seva exposició en el Saló Internacional de Belles Arts d'Amsterdam:

«Es un fet remarcable que d'Espanya vingui un esculptor de tant superior condició com Josep Clarà...

» Que d'Espanya, la vella patria dels pintors, ens vingui una obra esculptòrica de bellesa tant extraordinària, concebuda amb tant gran noblesa, d'una elevació com se n'han vist molt poques d'ençà que Miquel Àngel creà la seva *Nit*, es un ver miracle. També's podria comparar, en certa manera, aquest

escultor amb el gran Rodin; però'l meravellós sentiment expressat en el perfil de *La Dea*, de Clarà, ens ha obligat a la comparació amb Miquel Àngel. Se podria anomenar an aquest espanyol l'escultor dels perfils, puig en el seu bust de bronzo *Bacchus* es aiximateix notabilíssim el noble perfil que's perd entre'ls bells rulls de la cabellera.»

Més endavant, després de comparar *La Dea* de Clarà a la *Banyista* de l'escultor alemany Klimsch, al que admira per la seva afecció a l'art grec, afegeix el crític:

«Si li treguessim el cap, *La Dea* de Clarà continuaria essent una obra indiscutiblement bella. La figureta de Klimsch no permetria separar el menor fragment sense destruir-ne tot el conjunt. Aixís es que per molt clàssica que sigui aquesta figura de Klimsch, es pera nosaltres en gran manera inferior a l'obra de l'espanyol, enterament animada pel seu pensament amb l'extraordinària expressió del tors.»

Veiem, doncs, que àdhuc en mig de les boires del Nord, l'obra de Clarà obliga a l'admiració.

Al veure que'l crític d'Amsterdam creu un miracle

el que hagi nascut a Espanya un gran escultor, me sorprèn el seu astorament. Me sembla, al contrari, que l'obra de Clarà, pel fet de tenir les qualitats de les grans obres gregues sense esser-ne una imitació, no podia sortir més que de les mans d'un artista català.

Els catalans, per descendència, per gustos, per analogies de clima, de territori, de litoral, són els descendents purs d'Atenea. Sota'l cel blau de Catalunya, davant del Mediterrà esplendorós, una ciutat s'està transformant, unint a una intensa activitat econòmica l'amor fervent de la urbs i el culte de la Bellesa. Es Barcelona.

Un estol de pensadors, d'artistes, comença a fer-la respectar en el món. Per dissort, una fortalesa i una presó dominen la seva colina!

Josep Clarà es un dels que canta al món la gloria de la nova Atenes.

Un dia vaig quedar admirat al trobar realitzada en les seves obres la lluminosa definició de Pericles: «Volem lo Bell en sa simplicitat.» En ell no hi ha més que grandesa. Concibeix els seus monuments amb la noblesa de Fidies i de Miquel Àngel. Desdenya'ls episodis, les anècdotes; vol tant sols grans figures, símbols pregons, una noblesa de pensament que descomposa una idea en diversos conceptes nobles, menyspreua els incidents i conserva únicament els elements eterns.

Me trobava en el seu obrador. Se feia fosc. Grans figures recullien la llum postrera. No entraven com nosaltres en la nit, no sentien fadigues ni torments. Eren eternes, invariablement belles i harmonioses. De la seva esplendor reposada emanava una pau religiosa. La salut, la força, la divinitat eren els llurs ornaments.

Altres persones parlaven. Existien altres sers, un local, una hora? El temps era magnífic, eternament hermós. Tot era senzill, tot era serè. Déu era allí.

Sí: un temple a la Bellesa infinida, a Déu infinidament harmoniós; això era l'obrador.

Una gran figura de dòna, asseguda, amb els braços estesos i apoiats lateralment, dominava el fons. Per damunt de les petites humanes, més enllà del temps, plena de silenci i d'immensa templança — infinidament més noble que'ls gemecs! — hi havia *La Serenitat*. Admirable lliçó pera l'home, homeatge admirable a Déu!

Homenatge admirable a Déu es tota bellesa!

Aquella tarda, doncs, expressava a Clarà la meua admiració i el meu astorament davant la bellesa de

les seves obres. Ell protestava, superior, com tots els grans artistes, a l'obra realitzada i deixant pera el vulgar l'alabança exagerada de les seves propies obres. Però poc a poc se posà a parlar del seu país.

Humilment restituïa an aquest tot quant la seva obra té de bell. Exalçava el seu clima beneit, la netedat del seu cel, l'harmonia dels seus paisatges, les cadencioses ondulacions de les seves platges i el ritme del mar. La bellesa del tipus dels seus habitants era la de les figures sortides de les mans seves.

La nit envaïa l'obrador. I davant nostre vivia la patria evocada pel gran escultor. Les seves paraules fervents reconstituïen lo poc que jo vaig endevinar l'any passat en un viatge a Catalunya i davant meu se redreçava, ciutat d'art i d'intellectualitat, Barcelona, Nova Atenes.

Exalçà'l mèrit dels seus escriptors, dels seus arquitectes, dels seus artistes. Parlà piadosament del gran poeta català Jacinto Verdaguer.

S'havien encès les làmpares. Josep Clarà enretirà els draps que cobrien un esboç. Era un projecte de monument an aquest poeta. L'argila, la materia tova havia sigut animada pels dits de l'escultor, per la seva ànima enamorada de l'obra del poeta i de la grandesa de la seva patria. Els quatre elements, l'Aigua, el Foc, la Terra i el Vent, en els quatre costats del monument, además de constituir la potencia de la seva concepció, eren el símbol perfecte de l'obra del poeta, i en el cim, com despertada pels ecos del cantor èpic, Catalunya sortia del seu sòn letàrgic!

D'aquesta manera la dormida d'una noble raça, tot l'esforç i tota la gloria d'un país, estaven erigits en bellesa per un dels seus fills impregnat com pocs de la seva grandesa, per un dels millors i dels més grans entre'ls seus i del món enter.

Així tota l'obra d'un gran artista — vull dir un d'aqueixos grans creadors les obres dels quals assoleixen ressonancia més enllà dels mars i de les montanyes, desperten l'admiració universal i resisteixen la petja destructora del temps — es, en tot moment, en cada una de les seves èpoques, una manifestació del seu amor patri.

Els grupus admirables de Josep Clarà: *La Dea*, *El Crepuscle*, *La Serenitat*, *La Voluntat*, *La Cadencia* i tants altres, són, doncs, l'estrofes d'un *hosanna* a la patria. Lo únic que escolta el món. Lo únic que fa l'anomenada eterna d'una ciutat i d'un poble.

G. A. DENIS

POLÍTICA EXTRANGERA

EL DEBAT SOBRE'L HOME RULE A LA CAMBRA DELS COMUNS. = EL PARLAMENTARISME A L'ALEMANYA

EN el debat sobre'l *bill* del *Home Rule* que la setmana passada tingué lloc a la Cambra dels Comuns, parlà en contra del projecte Mr. Austin Chamberlain, fill del cèlebre ex-ministre imperialista.

El discurs de Mr. Chamberlain representa un extraordinari esforç de dialèctica pera trobar arguments d'algun valor contra el projecte del *Home Rule*. Heus-aquí alguns dels arguments que l'orador exposà:

«El *Home Rule* — digué — no tindrà per efecte alleugerir l'ordre del dia del Parlament imperial de Westminster, puig els afers arranats a Dublin seràn continuament presentats de nou davant del Parlament imperial per la minoria descontenta de les decisions de Dublin. I aleshores, tota decisió del Parlament imperial casant la del Parlament irlandès serà un motiu de complicacions noves.

» Un Parlament irlandès que no gaudeixi d'una independència completa, es un perill desde'l doble punt de vista militar i financer.

» Si la regió d'Ulster resisteix al Parlament irlandès, l'opinió pública britànica no admetrà que l'Ulster sigui sotmès al règim de les brutalitats.

» Vosaltres i el vostre projecte sucumbireu en la tempesta que haureu desencadenat.»

Les objeccions i les pessimistes profecies de Mr. Chamberlain no produïren gaire efecte i van ésser victoriosament contestades pels partidaris de l'autonomia irlandesa. Es interessant remarcar que l'orador va declarar-se contrari a l'actitut sediciosa dels orangistes de l'Ulster.

En la mateixa sessió, el ministre Mr. Samuel defensà els articles financers del *bill*. Explicà el caràcter transitori dels mateixos, el fi dels quals es solucionar en els començos del nou règim el problema del dèficit, i anunciant que més tard tindrà l'Irlanda major llibertat en quant a finances.

En la sessió del dia 9, hores abans de votar-se el projecte en segona lectura, el capítol dels nacionalistes demòcrates irlandesos, Mr. John Redmond, pronuncià un discurs coratjós. A continuació en traïm alguns paragrafs:

«Desde l'instant que tinguin llur autonomia nacional — afirmà entre una ovació — els irlandesos sostindran les millors relacions amb la Gran Bretanya, i l'Irlanda estarà interessada — per primera vegada, crec jo, en el curs de la seva història — en fer tot lo que d'ella depengui pera ajudar a l'unitat, a la prosperitat i al benestar de l'imperi.

» ... La qüestió irlandesa es una qüestió imperial de grandiosa amplitut. Si, pera afrontar els aconeximents davant dels quals podeu trobar-vos en l'avenir, desitgeu presentar al món un espectacle de veritable solidaritat, si teniu intenció d'unir les diverses

parts del vostre imperi amb un llaç de simpatia única, i si per damunt de tot, voleu veure desaparèixer els entravancs que s'oposen an aqueixa comunitat natural d'avinença i d'acció que hauria d'existir entre aquest país i la República dels Estats Units, cal que aproveu aquest projecte, cal que's converteixi en llei.»

El *leader* dels conservadors, Mr. Bonar Law, s'aixecà a combatre el projecte del *Home Rule*. Després de replicar-li Mr. Asquith, el *bill* fou aprovat en segona lectura per 372 vots contra 271, o sigui una majoria de 101 vots. En la votació en primera lectura la majoria fou de 94 vots (360 en pro i 266 en contra.)

Acabada la sessió, grups nombrosíssims d'irlandesos que s'havien situat pels voltants del palau de Westminster, ovacionaren frenèticament als diputats que havien votat en pro del *Home Rule*, especialment al primer ministre Mr. Asquith i a Mr. Redmond, i cantaren l'himne patriòtic *L'Irlanda torna ésser una nació*.

Es sabut que a l'Imperi alemany no hi ha règim parlamentari. Una de les condicions essencials d'aquest es, en efecte, la de que'l govern sigui responsable davant del Parlament i que necessiti la confiança del mateix. I el govern alemany no es responsable davant del Reichstag ni necessita la seva confiança.

Aquesta situació, que es una prova més del pregon sentit reaccionari de les institucions polítiques germàniques, no pot perllongar-se. Es de preveure, doncs, que no trigarà a triomfar el règim parlamentari, imperant en casi tota Europa.

En els darrers temps ja s'han donat alguns passos envers el parlamentarisme. Ara se n'acaba de donar un de ben important. Me refereixo a la proposició aprovada pel Reichstag la setmana passada, proposició que autoritza als diputats pera presentar, després de discutides les interpelacions, aquelles mocions que expressin l'acord o el desacord de la Cambra amb el canceller. Ademés, els diputats podran adreçar an aquest breus preguntes, tant sobre la política nacional com sobre la política internacional.

La proposició va ésser rudament combatuda pels conservadors. No obstant, va quedar aprovada per 265 vots contra 67 i 3 abstencions.

Tenim, doncs, que d'aquí endavant el Reichstag podrà aprovar o desaprovar la política del govern imperial. En cas de desaprovar-la, el ministeri no hauria de presentar forçosament la dimissió; però es evident que sofriria un cop fort i quedaria en situació desfavorable.

A. R. i V.

Dels almogàvers als italians

L'Italia, pera esporuguir a la Turquia, ha començat darrerament una acció militar contra les illes del mar Egeu. Aquest nou teatre d'operacions de la guerra itali-turca es el mateix que, en el segle XIV, tingueren el nostres famosos almogàvers. Aquesta coincidència ha donat motiu al distingit escriptor don Sadurní Ximènez, pera publicar en El Mundo, de Madrid, un remarkable article del qual copiem els paragrafs següents:

«El cabo de Galípoli tiene, ciertamente, quince leguas de largo, y en parte alguna más de una legua de ancho, y de un lado y de otro el mar lo bate. Es el cabo más agradable del mundo, el más fértil en buenos granos, en buenos vinos y en toda suerte de productos naturales en grande abundancia.»

Tal es la descripción que Ramón Muntaner, el cronista de los almogávares, hace del Chersoneso de Tracia, que se extiende entre el golfo de Saros y el estrecho de los Dardanelos, promontorio histórico, que fué posesión de la antigua Atenas, que los bizantinos fortificaron sólidamente, que los catalanes y aragoneses ocuparon desde fines de 1304 á fines de 1307, y sobre el cual los italianos acaban de lanzar buen golpe de proyectiles. En las tierras de Aegos Pótamos, poetizadas por la historia de Hero y Leandro, tremolaron las banderas de Aragón, de Sicilia y de San Jorge; los catalanes, durante tres años, fueron amos del Helesponto, y dispusieron á su antojo de las cadenas que los Emperadores de Bizancio habían hecho colocar allá para cerrar ó abrir el paso á la Propóntida.

Cuando leo estos días la descripción de la heroica defensa del fuerte de Orkhanié, que recibió 150 obuses italianos sin más daño de una y otra parte que la pérdida de un jamelgo, acuérdomé de aquel famoso sitio de Galípoli, en que un puñado de españoles hicieron morder el polvo á todas las huestes reunidas del imperio de Bizancio, y realizaron proezas no superadas jamás, ni aun por los héroes de los tiempos fabulosos. Cual gigantes acuden á mi memoria los Rocafort, los Entenza, los Ximénez, los Gorri, los Pérez de Caldes, los Siscar. Y ante el hecho de armas de Sed-el-Bahr, en que los italianos

dispararon 12 cañonazos, y en que un soldado turco murió por accidente, ¿cómo no acordarme de que muy cerca de allí, al pié de los muros de Galípoli, Ramón Muntaner, con 150 hombres y 2,000 mujeres, revestidas de mallas y corazas, rechazó el ataque de la Armada genovesa, acuchillando á cuantos genoveses desembarcaron, matándoles al mejor de sus almirantes y persiguiéndolos hasta dentro de sus propias galeras?

Todas las ciudades del Mármara, todas las islas del Egeo, fueron visitadas por las galeras de Roger de Flor y por las de Aunés, sea mientras los almogávares inveraban en el Cysico, sea durante las expediciones de aquellos en el Asia Menor. Dos años después, diez galeras, al mando de don Sancho de Aragón, dieron fondo en Mitylene. Las del Infante don Fernando de Mallorca, llegaron á los Dardanelos, y más tarde las vemos navegando en aguas de Tasos, en Volo, en las Sporades del Norte, en Eubea, reforzadas por las galeras de Muntaner, la más gallarda de las cuales había sido bautizada por su dueño con el nombre de la *Espanyola*. Las enseñas de Cataluña y Aragón eran temidas en todo el Oriente, y por espacio de más de un siglo flotaron al viento en múltiples ocasiones en las innumerables ensenadas de la Bitynia, de la Mysia, de la Jonia, de la Caria, de la Tracia, de la Macedonia, de la Tesalia y del Peloponeso.

La última de estas expediciones debió ser la que llevaron á cabo las galeras de Alfonso V el Magnánimo, de Aragón, para prestar apoyo contra los turcos al Emperador de Bizancio. Más de un año la flota aragonesa dominó en Imbros, Lemnos, Tenedós, Samotrace, Lesbos y demás islas del Archipiélago helénico, en cuyos parajes se mueve hoy la escuadra italiana.»

LA SETMANA PASSADA

LA POLÍTICA

LES DECLARACIONS DEL SENYOR JUNOY. — Han estat publicades aquests dies darrers unes declaracions polítiques fetes per don Emili Junoy. El senador per Lleida ha parlat extensament de política. Les seves manifestacions, en sí mateixes, tenen ben poc interès, puig són repetició de judicis ja cent cops exposats pel senyor Junoy.

Per centèsima vegada, en efecte, ha atribuït als nacionalistes republicans tota la culpa del fracàs i del deslligament de l'U. F. N. R. Si hem de creure al senyor Junoy, els vells elements de l'Unió Republicana han estat dintre l'Esquerra els abnegats, els generosos, els sacrificats, els disciplinats i el benemèrits. Ells ho concediren tot, ho ofrenaren tot als nacionalistes republicans, els talents i prestigis dels quals admiraven i reconeixien. Però aquests — oh ingratitud incomprendible! — encara no's donaren per satisfets, i han portat la discòrdia i l'escàndol a la llar comuna. Se veu que'ls nacionalistes republicans són uns veritables monstres. Sols així s'explica el drama íntim que amb el cor nuat de pena ha explicat plorosament nostre home a un redactor de *La Tribuna*, el qual arribà a sentir-se commogut davant la punyent tragedia del senyor Junoy i els seus amics.

¿No li sembla al senyor Junoy que fora elegant i discret el tancar d'una vegada l'aixeta dels planys? Que cadascú tiri per la seva ruta, ja que no es possible seguir caminant junts, i deixem-nos tots plegats de recriminacions banals que a hores d'ara resulten perfectament sobreres.

R.

CRÓNICA D'ART

EL «CAMPANILE» DE VENECIA. — El matí del dia 14 de juliol de 1902, l'escors de Venècia havia perdut la gràcia que li donava la línia del *Campanile*, retallant-se per sobre la teulada del palau ducal i al bell costat de les cúpules de Sant Marc, les cinc cúpules bizantines d'aquest temple meravellós i únic ont les esplendors orientals s'agermanaven amb la tradició oriental de l'estil gòtic i amb les primeries de l'estil nacional, el de l'arquitectura llombarda, que havia de devenir la glòria del Renaixement. En cinquanta segons s'havia transformat l'escors de Venècia. Un gran soroll donà als ciutadans el dolor de pressentir que lo que s'ensolciava era'l *campanile*. Més d'una veu d'alarma s'havia donat pera que les entitats oficials projectessin una reparació total del campanar, que duia en un dels murs, com una ferida mortal, una llarga esquerda. Quan se va veure que se n'anava a terra, no era possible intentar cap mena de reforç, perquè dos dies després, del campanar sols ne restava un munt de calcs, de pedra i de marbre, confosos en una truita piramidal de desferres. Però la mateixa nit de l'ensolciada, els artistes venecians firmaven un manifest demanant «que's refés aquella pàgina gloriosa de l'història veneciana, pera que l'àngel daurat del niu de la terra pugui vetllar encara per la sort de la ciutat». Per subscripció s'emprengueren els primers treballs el 1903, i el 25 d'abril d'enguany s'inaugurà el nou campanar, reconstituït exacta del vell, amb el batlle, comte Grimani, descendent del Procurador de la República, Antoni Grimani, qui, amb sos cabals, contribuï a la restauració de la torre malmesa pel terratrèmol del 1511.

Gairebé no's trobaria una ciutat al món que no tingui com a tret essencialíssim de la seva fesomia, la línia d'una torre, i a Itàlia més que enlloc. Florència amb el campanar de Santa Maria dei Fiore, o Milà amb les agulles gòtiques de les torres de la seva catedral, Pisa amb la seva torre inclinada, Roma amb la silueta enorme de la torre del castell de Santo Angelo; Venècia, sense el *campanile*, perdria una perspectiva incomparable. Però era tota una perspectiva històrica la que hauria desaparegut si la torre caiguda no hagués sigut aixecada. El *campanile* era un record de les antigues glòries de la República dominadora de l'Adriàtic. Les seves cinc campanes havien sigut les reguladores de tota la vida de la ciutat; no eren sols les anunciadores de cada festa religiosa; eren també les que feien sentir als ciutadans el toc ordenador que cridava els concellers a reunir-se al sò de la campana *Trotiera*, les que, amb el sò de la campana *Marangona*, servien de rellotge als obrers i menestrals de la ciutat. Aquelles campanes havien sonat tristament els dies dissortats per la República i havien repicat per les galeres que retornaven victorioses. El campanar recordava als veneradors de les belles costums paganes, com en 1513, al ser col·locat al cim

l'àngel daurat, se versà llet i vi en senyal de gran joia i pera que Déu se posés «*in hora bona et argumento de questa Republica*.» I de cercar el veritable origen de la torre haurien trobat els venecians com havia estat aixecada pera defensa de la ciutat, quan extenfen lentament les construccions de pedra damunt llargues estakes de fusta sobre els canals d'aigua i la terra fangosa.

Al fer-se el projecte de reconstrucció, fou discutit si havia d'aixecar-se sobre'l mateix emplaçament que tenia o si's faria a l'altra banda de la plaça de Sant Marc. Els uns trobaven que la bella perspectiva que oferia el *campanile* en son lloc, donava a les línies corbes de les cúpules de l'iglesia i a la línia recta de les Procuradoríes, el contrast de les arestes netes de la torre que s'enlairava ardidament; i uns altres creien que no era pas aixís, sinó que aviat l'alçaria de la torre feia veure més abaixades les cúpules de Sant Marc, a més que privava a l'esguard d'un bell troç del palau dels ducs. Bellini, que pren de la realitat la decoració dels seus quadros, ens mostra en «La professó en la plaça de Sant Marc», una perspectiva imaginada per ell, posant el *campanile* més endarrera. Però l'acord fou que la reconstitució se fes oferint la mateixa perspectiva que la plaça tenia desde el segle xv. Es, aquest, un exemple de com en la tradició hi ha sempre una bona part d'habitud visual arrelada al sentiment estètic. Desde les belles estampes que'ns mostren la Venecia cinc-centista — com en la de Sacopo de Barbarès — fins a les fotografies darres del 1902, el *campanile* surgeix davant de les arcades florides del palau dels ducs i sembla que sense la seva silueta Venecia ja no seria la mateixa que feu somniar a lord Byron i vegé morir a Wagner, que fou cantada en la prosa admirativa de Ruskin, que fou trobada trista per Maurice Barrés, que fou exaltada en les lluminoses teles de Ziem...

ALEXANDRE PLANA

ELS TEATRES

ELS ÈXITS DEL TEATRE CATALÀ. — Heus-aquí que en les darreres setmanes el nostre teatre nacional s'ha enriquit amb un aplec d'obres belles i fortes, honra de la nostra literatura dramàtica. Quan certa gent volia enterrar el nostre teatre, quan algú escrivia «ja poden tocar-lo, el floviol, que això no s'aixeca», quan se'l presentava com a completament agotat i xorc, un seguit d'èxits proclamen la seva vitalitat i la seva empena.

En pocs dies hem vist triomfar *La Verge del*

mar, d'en Santiago Rusiñol, la *Nausica*, d'en Maragall, *El gran Aleix*, d'en Puig i Ferrater, *El fill de Crist*, de l'Ambrós Carrión i *En Joan Bonhome*, d'en Pous i Pagès. «El teatre català no té ni autors ni obres», se deia. Doncs aquí teniu més bones obres i més forts autors dels que demanaveu, senyors rosegadors de les coses catalanes!

En aquesta mateixa temporada, ¿ens ha ofert el teatre castellà un aplec d'obres com les que hem esmentat? Es evident que no. El nostre teatre s'aixeca, doncs, àdhuc prescindint dels floviols i de les flautes.

X.

MOVIMENT OBRER

EL TREBALL NOCTURN DE LA DÒNA. — Per fi, després d'un entravanc d'un any i mig en el Senat, ha sigut aprovat el projecte de llei adaptant a nostre ordre legal la convenció de Berna, del 26 de setembre de 1906, prohibint el treball industrial nocturn de les dones.

Com a catalans, considerem una vergonya que la més forta, casi la única resistència que hagi trobat el susdit projecte de llei hagi sigut Catalunya, com també que totes les veus que contra ell s'hagin aixecat en el Senat hagin sigut veus catalanes, i deplorem que les úniques dugues boques que l'opinió republicana catalana té pera manifestar-se en l'Alta Cambra espanyola, hagin restat mudes quan havien de sortir a reivindicar el nom de nostra Patria, que no parlava pas, no, per boca dels senyors Rosell, Girona, Monegal i Rahola.

No sortirem avui a ponderar les excelències de l'esmentada disposició, força atenuades amb els retalls i modificacions que ha sofert la convenció de Berna a l'entrar en l'ordre legal de nostre país. Es un petit orgull nostre l'haver sortit en defensà de la veritat, de la justícia i dels interessos de les nostres famílies obreres, quan l'ignorància i la mala fe volien amagar-los o falsejar-los.

D'ençà d'aquella campanya nostra en defensa de l'aplicació a Espanya de la convenció de Berna, de 1906, obra de la benemèrita Associació Internacional pera la protecció legal dels treballadors, s'ha anat adoptant aquella, sense que en lloc aixequés les protestes d'aquí, en diversos països signataris de la convenció, entre ells Austria, França, Portugal, i si mal no recordem (no tenim els datos a mà) també a Bèlgica. Però es més, la majoria dels Estats signataris de la convenció no feren al sotscriure aquesta, més que ratificar el seu ordre legal interior, car en ells la supressió del treball nocturn

de les dones ja de temps era dictat, per haver-se convençut dels mals morals i socials, fruits de dit treball. Així Suiça, per una llei de 23 de març de 1877, Anglaterra per una altra llei de 1877, Alemanya per les de 7 de juliol del 1878 i 1.er de juliol de 1883; Austria per la de 1885; Rússia, per la de 1890; Noruega per la de 1887, i Holanda per la de 1889, havien ja abolit el treball nocturn de la dona, i els que no ho havien fet del tot, com França, l'havien restringit molt. I si això havia estat i ha estat possible en tots aquests països, sense ocórrer aquests mals i aquestes *hecatombes* que'ns anunciaven aquí els contraris a tal disposició, ¿es que tenim de pensar que Catalunya es un país estrany, completament diferent de tots els demés del món?

Heus-aquí perquè nosaltres, catalans i radicals, ens trobarem — en esperit, està clar! — en el Senat, més aprop del senyor Sanz Escartin, conservador i no català, que defensà d'una manera admirable la convenció de Berna, que no dels senadors catalans que la combatien i especialment d'aquest pobre senyor Girona que digué unes quantes vulgaritats sobre *la libertad del trabajo*, que ja cap allí l'any 80 feien riure.

Voldriem disposar d'espai pera comparar documentalment el text de la convenció de Berna amb l'aprovat el darrer dissabte pel Senat espanyol, com també senyalar les diferències del text aprovat per aquest amb el sortit del Congrés. Sols direm que en virtut d'una oportuna esmena del senyor Sanz Escartin, se restablí en la llei la disposició de conveni de Berna, de senyalar la duració mínima de 11 hores consecutives pera'l descans de nit de les dones, cosa que havia desaparegut del text aprovat pel Congrés, i que per una transacció humiliant amb els *protestataris* la comissió i la majoria acceptaren una esmena en virtut de la qual la llei no tindrà aplicació en les indústries tèxtils fins d'aquí vuit anys. En una excepció que cregueren aquelles fer en obsequi de Catalunya, però nosaltres en nom d'aquesta ne protestem d'aquest com de tots els règims d'excepció.

Ara heus-aquí'l text de la llei sortida del Senat:

«Artículo 1.º Se prohíbe el trabajo industrial nocturno de las mujeres, sin distinción de edad, en los talleres y fábricas, sea cualquiera la forma de su remuneración.

Art. 2.º El descanso de noche á que se refiere el artículo precedente, tendrá una duración mínima de 11 horas consecutivas. En estas 11 horas deberá estar comprendido siempre el intervalo de las 9 de la noche á las 5 de la mañana.

Art. 3.º Se exceptúan de esta prohibición: Primero: los casos de fuerza mayor; y 2.º, las industrias agrícolas y aquellas en que se utilicen para el trabajo materias susceptibles de alteración, siempre

que no hubiera otro medio de evitar la pérdida de estas materias.

Art. 4.º Las infracciones de esta ley se castigarán con multa de 20 á 250 pesetas, exigibles solamente á los patronos, salvo el caso de que resulte manifiesta la irresponsabilidad de los mismos. Las autoridades municipales serán las encargadas de la imposición y cobro de las multas referidas cuando lo determinen las Juntas locales y provinciales. Las reincidencias, dentro del plazo de un año, se castigarán con multas dobles de las primeras, debiendo todas ser satisfechas en papel de pagos al Estado.

Art. 5.º La prohibición del trabajo nocturno de la mujer, que se establece en las disposiciones anteriores, entrará en vigor en 14 de Enero de 1914, exceptuando las industrias textiles, para las que comenzarán a regir las prescripciones prohibitivas de esta ley, en cuanto á las mujeres solteras y viudas sin hijos, el 14 de Enero de 1920.

Art. 6.º El ministro de la Gobernación dictará antes de aquellas fechas el reglamento que requiera esta ley.»

R. NOGUER I COMET

Notes & fets

Les persones que desitgin rebre números de mostra de la nostra REVISTA, poden sol·licitar-los i els seràn servits seguidament.

Preguem an aquells qui rebin aquesta REVISTA i no desitjin ésser-ne subscriptors, se serveixin retornar-la o indicar-ho al repartidor.

Aiximateix preguem als corresponents i paqueters que encara no ho hagin fet, se serveixin comunicar an aquesta Administració si desitgen seguir rebent la nostra REVISTA, i, en cas afirmatiu, el número exacte d'exemplars que volen rebre-n.

Els subscriptors de fóra de Barcelona poden enviar l'import de la seva subscripció a la REVISTA DE CATALUNYA en la forma que els sigui més còmoda.

Els preus de subscripció, per trimestre, són: Catalunya, 2'50 pessetes; Espanya, 3 ptes.; Portugal, 4 ptes., Extranger, 6 ptes.

AVIS

Avisem als nostres subscriptors i lectors que poden presentar els folletins i les cobertes de La pena de mort, d'en Gabriel Alomar, i del Discurs a la Joventut, de M. Jaurès (aquest desde divendres vinent) a les nostres oficines, Rambla de les Flors, 14, principal, ont, abonant la quantitat de 10 cèntims, els serà entregada l'obreta enquadernada elegantment.